

ефективності щодо формування освіченого фахівця з фізичної культури і спорту.

Список літератури.

1. Бріскін Ю., Передерій А., Пітин М. Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни «Професійна майстерність тренера». Фізична активність, здоров'я і спорт. 2010. № 1. С. 74-79.

2. Жиденко А.О., Міщенко Т.В., Паперник В.В. Професійна підготовка магістрів у галузі фізичної культури та спорту: проблеми і можливості. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Вип. 3К (147) 22. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. С. 144-149.

3. Костюкевич В.М., Шинкарук О.А., Воронова В.І., Борисова О.В. Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступеннями магістра та доктора філософії (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт): навчальний посібник. Київ: КНТ, 2017. 634 с.

4. Матвеев С.Ф., Крапивницкая Т.А. Структура стажировки магистров в Национальном университете физического воспитания и спорта Украины. Материалы международного конгресса «Спорт для всех». Кишинев, 2011. С. 90-93.

5. Савченко В.Г., Долбишева Н.Г. Професійна діяльність магістрів з олімпійського спорту. Дніпропетровськ, 2011. 170 с.

6. Шандригось В.І., Шандригось Г.А. Навчальна дисципліна «моделювання і прогнозування в спорті» у підготовці магістрів зі спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту. Харків: ХДАФК, 2018. С. 118-122.

Ящук С.М. <https://orcid.org/0000-0002-8309-5898>

ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація. У публікації розкривається важливість реалізації індивідуальної траєкторії майбутніх тренерів-педагогів у педагогічних закладах вищої освіти та її вплив на формування професійно-педагогічної компетентності здобувачів вищої освіти, зокрема її компоненти – інтересу до їх майбутньої професійної діяльності.

Annotation. The publication reveals the importance of the implementation of the future trainers-educators' individual trajectory in higher pedagogical institutions and its influence on the formation of students' professional and pedagogical competence, in particular its components and their interest in the future professional activity.

Спостерігається явна невідповідність між вимогами, що висуваються професією до життєвої стратегії тренера-педагога, і реальним рівнем розвитку смисложиттєвих орієнтацій студентів. Все це свідчить про те, що без глибокого осмислення і перегляду своєї життєвої позиції, побудови гуманістичної життєвої концепції, що визначає уявлення про сенс та цілі своєї професійної діяльності, неможливий духовний розвиток та вдосконалення особистості тренера-педагога.

Актуалізація методичного саморозвитку тренера-педагога обумовлює необхідність детального розгляду завдань методичного становлення та формування готовності його до пошуку власного методичного стилю, визначенню власної індивідуальної траєкторії.

Сутність проблеми полягатиме у впровадженні системи заходів, спрямованих на формування у майбутніх тренерів-педагогів інтересу до різноманітних аспектів майбутньої професійної діяльності. При цьому, формування пізнавального інтересу пов'язуємо з усвідомленням студентом професійної перспективи, рефлексивним спостереженням за процесом і результатами власного професійного становлення, а також порівняння існуючого рівня власної професійної компетентності з її рівнем у досвідчених фахівців.

Використовуючи термін «стимулювання» ми виходимо з розуміння цього терміну як системи заходів, спрямованих на початок, прискорення, здійснення якогось процесу або діяльності [2].

У процесі стимулювання студентів ми спираємося на психологічні механізми, що лежать в основі виникнення та формування у них професійного інтересу до спортивно-педагогічної діяльності.

За Г. Бабушкіним, такий інтерес є похідною взаємодії наступних компонентів: емоційного, який складають позитивне відношення до професії, впевненість в її виборі, задоволеність вибором; мотиваційного, що включає обґрунтування вибору професії, виділення чинників, що обумовлюють цей вибір; інтелектуального, що наповнюється уявленням про вибрану

професію, знанням її особливостей; вольового, що відображає активність суб'єкта у набутті професійної компетентності [1].

Автор підкреслює, що виникнення інтересу у спортсменів-підлітків до професії тренера починається з появи у них позитивних емоцій відносно спортивно-педагогічної діяльності. Так, він відмічає, що: «Школярі-спортсмени є мимовільними спостерігачами діяльності, яку виконують їх тренери. Постійне спостереження, спочатку випадкове, а потім цілеспрямоване, призводить до того, що школярам починає подобатися професія тренера» [1].

Відмітимо, що знайомство з кращими прикладами тренерської професії може й відвернути студента від праці тренера, але буде краще, якщо це відбудеться не після початку професійної діяльності, а на ранніх етапах фахової підготовки.

Дослідник Г. Бабушкін переконливо показує, що формування компонентів інтересу до професійної діяльності має відбуватися поетапно шляхом «накопичення» особистісних перетворень за рахунок інтеріоризації «зовнішніх» дій у «внутрішні» дії студента [1].

Погоджуємося з думкою науковців, що подібний механізм «накопичення» має виявлятися і при формуванні професійно-педагогічної компетентності майбутніх тренерів-педагогів.

Спираючись на вищезазначене, дійшли висновку про те, що привабливі приклади тренерської діяльності, роз'яснення особливостей професійної діяльності тренера в аудиторному навчальному процесі виступають важливими джерелами виникнення мотивації до професійної діяльності тренера-педагога.

Підтвердження припущення про актуальність цієї умови у контексті формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх тренерів-педагогів знаходимо в положеннях соціологічних теорій, а також наявних наукових досліджень, присвячених питанням професійної підготовки кадрів галузі фізичної культури і спорту, зокрема:

- положенні теорії референтних груп (Г. Хаймен, Р. Мертон, Т. Шибутані) про те, що наслідування людиною цінностей і норм поведінки відбувається, перш за все, на основі взаємодії з найближчим авторитетним оточенням;
- положенні І. Манжелей про те, що ключовою умовою успішного набуття студентами фахових компетенцій є пролонговане інтерактивне спілкування з референтними групами, якими виступають тренери та спортивний колектив;
- положенні Г. Бабушкіна відповідно якого формування

професійно-значущих якостей тренера має бути пов'язане із формуванням інтересу до спортивно-педагогічної діяльності [1];

- положенні О. Августимової та А. Магрупової про пріоритетність у формуванні компетентності майбутніх тренерів їхньої активності у педагогічній взаємодії, що має забезпечуватися внутрішніми рушійними силами, найважливішою з яких виступає мотивація до професійної діяльності [3].

Погоджуємося з думкою науковців [4], роз'яснення сутності професійних функцій тренера-педагога, а також стимулювання студентів до професійного саморозвитку має відбуватися під час засвоєння змісту модулю «Професійні функції і фахові компетенції тренера-педагога» дисципліни «Вступ до спеціальності» (1 сем.), провідними педагогічними методами і формами якого виступатимуть: лекції, на яких відбуватиметься попереднє знайомство студентів із системою професійних функцій і компетенцій тренера-педагога, що призвані виконувати роль своєрідних «випереджаючих організаторів пізнавальної діяльності»; семінарські заняття, організовані у вигляді круглого столу, на яких відбуватиметься формування у студентів професійного інтересу у ході безпосередньої і опосередкованої взаємодії з викладачами, спортсменами, видатними тренерами; самостійна робота, у ході якої відбуватиметься робота студентів з біографічною літературою та фільмами, присвяченими видатним спортсменам і тренерам.

Під час спілкування фахівців і студентів у ході засвоєння змісту цього модулю доцільно поставити перед студентами проблему професійної придатності, усвідомлення якої виступатиме ініціатором аналізу власних психофізіологічних можливостей, самооцінки цих можливостей і «примірюванню» своїх здібностей до вимог професійної діяльності. При цьому, зміст спілкування має бути емоційно насиченим, стимулювати пізнавальну активність студентів, викликати у них особистий інтерес.

Індивідуальна траєкторія розвитку є одним із найважливіших інструментів професійного зростання тренера-педагога, що містить детальну інформацію про його сильні та слабкі сторони, заходи й методи, які можуть значно покращити його професійні характеристики.

Індивідуальна траєкторія розвитку тренера-педагога розробляється для кожного окремо з метою об'єднання зусиль педагогічного колективу та тренерів-педагогів в аспекті розвитку ППК.

Під час створення індивідуальної траєкторії потрібно приділити увагу розробці конкретних навчальних стратегій і

підходів, а також системи додаткових послуг, які дадуть тренеру-педагогу змогу успішно засвоїти андрагогічну програму під час аудиторної та практичної роботи на робочому місці.

Стимулювання студентів до професійного розвитку на основі роз'яснення сутності професійних функцій і фахових компетентностей тренера-педагога, а також актуалізації їхнього професійного інтересу до власної індивідуальної траєкторії, за нашим припущенням, сприятиме подоланню суперечності між необхідністю емоційної, інтелектуальної та вольової участі студентів у засвоєнні фахових компетентностей та відсутністю зацікавленості студентів у набутті цих компетентностей.

Список літератури.

1) Бабушкин Г. Д. Психологические механизмы возникновения и формирования профессионального интереса к спортивнопедагогической деятельности // Теория и практика физ. культуры. 1996. № 1. С. 20-22.

2) Великий тлумачний словник сучасної української мови : уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: Перун, 2003. 1440 с.

3) Магруппова А. А. Организационно-педагогические условия формирования у студентов вузов физической культуры готовности к управленческой деятельности: дис. кандидата педагогических наук: 13.00.04. Челябинск, 2000. 152 с.

4) Царенко К. В. Педагогічні умови розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації // Педагогіка і психологія професійної освіти: наук.-метод. журнал / [редкол.: Н. Г. Ничкало (голов. ред.) та ін.]. Львів: НТУ «Львівська політехніка», 2016. № 3. С. 125-136.